

JU ZAVOD „KOMANSKI MOST“

IZVJEŠTAJ O RADU ZA 2018. GODINU

PODGORICA, FEBRUAR 2019. GODINE

UVODNE NAPOMENE

Djelatnost Zavoda, saglasno poslovima utvđenim Zakonom o socijalnoj i dječijoj zaštiti, Odlukom o izmjeni i dopuni Odluke o organizovanju javne ustanove za smještaj lica sa posebnim potrebama „Sl. List CG,, Br.13/14 obuhvata:

- smještaj odraslih lica sa invaliditetom (umjerene, teže i teške intelektualne teškoće i poremećaji iz autističnog spektra);
- radno-okupaciono angažovanje u skladu sa fizičkim i psihičkim sposobnostima, kulturno-zabavne aktivnosti i sl. ;
- zdravstvenu zaštitu u skladu sa propisima kojima se uređuje zdravstvena zaštita i zdravstveno osiguranje.

1. SMJEŠTAJ KORISNIKA

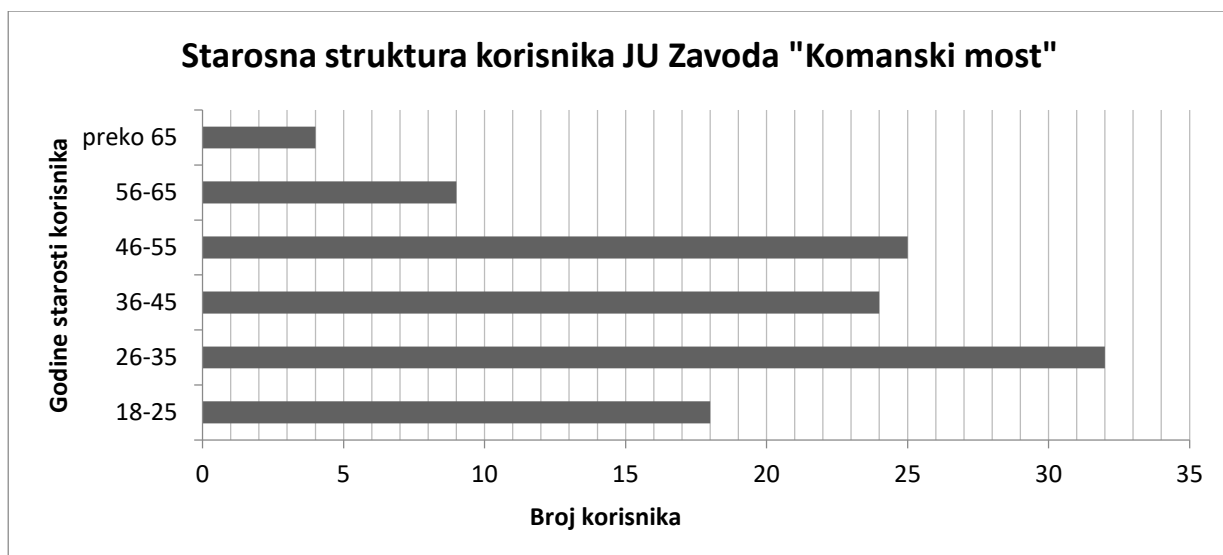
Smještaj odraslih lica sa invaliditetom obuhvata zbrinjavanje, ishranu, obezbjeđenje odjeće, obuće i drugu njegu.

Postojeći kapaciteti Zavoda su tri objekta za zbrinjavanje korisnika. Paviljon “A“ za mušku, paviljon “B“ za žensku populaciju i paviljon “C” shodno Planu transformacije ustanove, predviđen je za osobe sa teškim oblikom autizma za korisnike koji se već nalaze kod nas na smještaju.

Paviljoni za smještaj sadrže spavaće sobe, dnevne boravke i kupatila odvojene po blokovima. U sobama paviljona nalaze se ormari i noćni ormarići, gdje korisnici mogu odložiti i čuvati svoje lične stvari, zidovi su ukrašeni slikama kao i ilustracijama i posterima a prema interesovanjima i želji korisnika. Dnevni boravci su opremljeni i prilagođeni potrebama korisnika.

Starosna struktura ukupne populacije

18-25	26-35	36-45	46-55	56-65	preko 65	ukupno
18	32	24	25	9	4	112

Prosječna starost korisnika iznosi **40.97 godina**

Polna struktura ukupne populacije:

Muška populacija	Ženska populacija	Ukupno
62	50	112

Starosna struktura muške populacije:

18-25	26-35	36-45	46-55	56-65	preko 65	Ukupno
6	15	13	17	9	2	62

Starosna struktura ženske populacije:

18-25	26-35	36-45	46-55	56-65	preko 65	Ukupno
6	15	13	7	6	3	50

Dužina boravka korisnika u Ustanovi

Do 1 god.	1-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	31-35	Preko 36 god.
5	20	9	12	15	17	9	9	16

Prosječna dužina boravka korisnika u Ustanovi je **19.06 godina**

Pregled ukupne populacije korisnika po opštinama:

Redni broj	Opština	Broj korisnika
1	Podgorica	30
2	Cetinje	4
3	Danilovgrad	3
4	Kolašin	3
5	Nikšić	10
6	Plužine	1
7	Šavnik	1
8	Bijelo Polje	14
9	Mojkovac	2
10	Pljevlja	15
11	Žabljak	1

12	Kotor	5
13	Budva	1
14	Berane	8
15	Andrijevica	3
16	Herceg Novi	1
17	Bar	2
18	Ulcinj	3
19	Rožaje	3
20	Plav	1

Pregled korisnika iz okruženja:

-Srbija.....1

Od ukupnog broja korisnika, tri korisnika imaju status raseljenog i interno raseljenog lica. Ovi korisnici su u nadležnosti naših Centara za socijalni rad koji sprovode sve potrebne radnje u cilju njihove sveobuhvatne zaštite, i za jedno od njih u toku je postupak repatriacije u zemlju porijekla - BIH, koji vodi Centar za socijalni rad Kotor, kao nadležni centar.

Za korisnika iz Srbije koji se nalazi na smještaju od 1985. godine, regulisana je porodična penzija, data je saglasnost na Individualni plan rada od strane matičnog centra, određen mu je i staratelj. Kako korisnik trenutno nema regulisanu zdravstvenu zaštitu, a u obavezi je nadležni centar da istu reguliše, više puta smo se obraćali centru i ukazivali na taj problem, međutim ni pored obećanja nismo uspjeli da se taj problem rješi, te smo diplomatskim putem uputili preko Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija zahtjev za rješenje tog problema, tako da očekujemo pozitivan ishod. Naglašavamo da on bez obzira na sve, uz razumjevanje Kliničkog centra Crne Gore, Doma zdravlja Podgorica i uz naše napore ima punu zdravstvenu zaštitu kao svi naši korisnici. Prema individualnom planu rada za pomenutog korisnika, ostanak u ustanovi je najbolje rješenje, o čemu je postignuta saglasnost organa starateljstva, pri čemu se i staratelj složio sa datim rješenjem.

U toku 2018. godine primljena su na smještaj osam korisnika. U izvještajnom periodu preminulo je šest korisnika.

2. STATUSNA PITANJA I DRUGA PRAVA KORISNIKA

U cilju unapređenja kvaliteta usluga, smještaja i poboljšanja porodično pravne zaštite korisnika tokom 2018. godine ostvarena je dobra saradnja sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja kao i Centrima za socijalni rad. Kao rezultat dobre saradnje unaprijeđena je porodično-pravna zaštita korisnika, svi korisnici su pod starateljstvo. Kroz ove aktivnosti, angažovanjem svih nadležnih subjekata, animirane su porodice korisnika da ih više posjećuju, a naš doprinos na tom planu je što im se od strane Zavoda obezbjeđuje naknada putnih troškova, te im se daje prilika da kao partneri učestvuju u njihovoj daljoj rehabilitaciji, jer je porodica u tom procesu nezaobilazna. Kao rezultat sprovođenja individualnih planova rada, što je bila i dosadašnja praksa, na našu inicijativu četiri korisnika su posjetila rodbinu u Bijelom Polju u junu mjesecu izvještajne godine, dok je jedan korisnik posjetio svog oca u Beranama. Dva brata, korisnika smještaja posjetili su svoje dvije sestre u ustanovu socijalne zaštite „Pčelice“ Kragujevac u pratnji direktora i stručnog radnika Zavoda. Susretu je prisustvovao i staratelj iz nadležnog Centra iz Pljevalja. Ta praksa se sprovodi već niz godina. Treba naglasiti da je riječ o porodicama koje ne ostvaruju posjete svojim, pa na ovakav način želimo da podstaknemo i održimo porodične veze. Takođe, evidentno je da je broj posjeta korisnicima značajno veći kao i njihov višednevni boravak u kućnom, porodičnom okruženju.

Od 112 korisnika, 13 korisnika nemaju identifikacioni dokument, od tog broja dva korisnika su sa statusom raseljenih i interno raseljenih lica, dok je za jednog korisnika koji je državljanin Srbije, a na smještaju je od 1985.godine, očekujemo da se reguliše njegov status kako smo naveli u prethodnom tekstu. Nadležni centri za socijalni rad su u obavezi da pokrenu postupak za regulisanje državljanstva, kako bi se postupak završavanja ličnih dokumenata priveo kraju za sve korisnike, što je obaveza predviđena individualnim planovima rada. Na web stranici Zavoda, prezentira se djelatnost Zavoda, kao i sva događanja i informacije koje su dostupne javnosti.

3. RADNO - OKUPACIONI TRETMAN

Radno-okupacioni tretman u 2018. godini je realizovan od strane stručnih radnika na radno-okupacionom angažovanju (3 dipl. defektologa, 9 spec. socijalnog rada, 3 spec. psihologije), stručnog saradnika za kulturno zabavne aktivnosti (spec. predškolskog vaspitanja), kao i 3 radna animatora sa SSS.

Rad se odvijao po grupama u skladu sa Dopunom Odluke o formiranju vaspitno-okupacionih, okupaciono-terapijskih, radno-okupacionih i socio-terapijskih grupa, kao i osoba zaduženih za sprovođenje i praćenje rada u grupama.

Odluka o formiranju grupa je donešena na osnovu Individualnih planova rada za sve korisnike, u skladu sa njihovim ličnim interesovanjima kao i izraženim stepenom intelektualnih i motoričkih sposobnosti, tako da su formirane sljedeće grupe:

- 7 okupacionih grupa;
- 5 vaspitno – okupacione grupe;
- 2 okupaciono terapijske grupe;
- 2 radno – okupacione grupe;
- 2 socio – terapijske grupe.

Revizija grupa vrši se u skladu sa ponovnim pregledom individualnih planova rada. Individualan plan rada, osim opštih podataka za svakog korisnika i zaduženog stručnog radnika za sprovođenje individualnog plana, dugoročnog i kratkoročnog cilja, snaga i rizika sadrži i sledeće oblasti: formalno-pravnu zaštitu, pripadnost porodici, očuvanje kognitivnih funkcija, vještine staranja o sebi, socijalizaciju, rad i okupaciju, bezbjednost i zdravstvenu zaštitu.

Individualnim planovima rada planirano je da se individualni i grupni rad sa stručnim radnikom – radno-okupacionim terapeutom, sa ciljem stimulacije i pronalaženja adekvatnih okupacionih aktivnosti kao i planski određen rad u okviru okupacione terapije, realizuje kroz sedam okupacionih i pet vaspitno-okupacionih grupa. Individualni i grupni rad sa radno-okupacionim terapeutom se odvija po paviljonima u precizno određenim terminima radnim danima. Grupe su formirane na osnovu sposobnosti kao i na osnovu interesovanja i želja korisnika. Na ovaj način svaki korisnik je obuhvaćen nekim vidom okupacije kroz pisanje, crtanje, slušanje muzike, društvene igre, gledanja filmova, ples a sve u cilju održavanja i unapređenja različitih znanja i vještina u domenu kognitivnog i socijalnog funkcionisanja u skladu sa njihovim interesovanjima, stepenom intelektualnih i motoričkih sposobnosti.

Pored grupnog, zastupljen je i individualan rad. Korisnici u radnim grupama angažovani su u okviru muške i ženske radne grupe, a sve pod nadzorom radnih animatora. Korisnici na ovim poslovima postižu veoma značajne rezultate u skladu sa svojim sposobnostima.

Izrada individualnih planova rada za korisnike nije rađena u planiranom roku novembar/decembar izvještajne godine zbog radova u okviru Programa energetske efikasnosti koji je započet od septembra mjeseca izvještajnog perioda. Radno-okupacioni tretman se sprovodio u skladu sa prostornim mogućnostima, a shodno interesovanjima i mogućnostima korisnika.

Okupacione i vaspitno - okupacione grupe

Individualnim planom rada planirano je da se individualni i grupni rad sa stručnim radnikom, radno-okupacionim terapeutom, sa ciljem stimulacije i pronalaženja adekvatnih okupacionih aktivnosti kao i planski određen rad u okviru okupacione terapije, realizuje kroz sedam okupacionih i pet vaspitno-okupacionih grupa. Individualni i grupni rad sa radno-okupacionim terapeutom odvija se po paviljonima u precizno određenim terminima radnim danima po određenom rasporedu.

Okupaciono terapijske grupe

Individualnim planom rada okupaciona terapija, koja ima za cilj održavanje i unaprijeđivanje različitih znanja, vještina i navika u domenu kognitivnog i socijalnog funkiconisanja, realizuje se kroz dvije rotirajuće okupaciono-terapijske grupe. Okupaciona terapija realizuje se radnim danima u periodu od 11.00 do 12.00 sati. Grupe se rotitiraju jednom nedeljno između osoba zaduženih za vođenje istih.

Radno – okupaciona terapija

Individualnim planom rada planirano je da se radno-okupaciona terapija sa ciljem održavanja prethodno postignutog nivoa uz nastojanje za unaprijeđivanjem, realizuje radnim danima u trajanju od 3 sata uz pauze, adekvatno raspoređenim tokom dana.

Socio terapija

Individualnim planom rada planirano je da se socio terapija sa ciljem razvoja grupne kohezije, kao i identifikovanja i rješavanja aktuelnih problema među korisnicima, realizuje kroz dvije rotirajuće socio terapijske grupe. Predviđeno je da se socio - terapija realizuje kroz dva 60-minutna susreta tokom radne nedelje

u terminima od 12.00 do 13.00 sati. Grupe se rotiraju jednom mjesečno između stručnih radnika (socijalni radnik, psiholog) zaduženih za vođenje istih.

U cilju sveukupne rehabilitacije naših korisnika, važan segment su kontakti sa širom društvenom zajednicom kako u okviru ustanove, tako i odlazak van nje. U sklopu redovnih aktivnosti, kao što je i dosad bila praksa, za 25 korisnika Zavoda „Komanski most“ krajem januara mjeseca 2018. godine obezbijeđeno je zimovanje na Ivanovim Koritima u trajanju od sedam dana.

Mladi amaterski ansambl Pozorišnog društva „Divan“ iz Petnjice, u produkciji Centra za kulturu iz Petnjice izveo je satiričnu komediju „Čovjek za sve“ za korisnike smještaja. Takođe, i ove godine u organizaciji Ministarstva rada i socijalnog staranja, 25 naših korisnika provelo je sedam nezaboravnih dana u odmaralištu u Rafailovićima krajem avgusta mjeseca izvještajnog perioda. Dana 30.aprila izvještajne godine za 25 naših korisnika, uz pratnju zaposlenih organizovana je posjeta manastira Ostrog, a na inicijativu direktora Zavoda.

Centri za socijalni rad u saradnji sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja podijelili su novodišnje poklone korisnicima smještaja.

Takođe, značajno je naglasiti da pored redovnih, svakodnevnih rekreativnih aktivnosti, Zavod organizuje i druge oblike odmora i rekreacije koji uključuju kontakt sa širom društvenom zajednicom. Naši korisnici, bez obzira na stepen samostalnosti, kontinuirano, tokom cijele godine, imaju adekvatnu stimulaciju u vidu jednodnevnih izleta (Delta city, Tržni centar Gintaš, Konjički klub, Bandići, Salaš u blizini Podgorice, Virpazar i sl.) kao i organizovanih izlazaka u bližem krugu Zavoda.

4. ZDRAVSTVENA NJEGA

Zdravstveni nadzor i higijenski tretman korisnika obezbijeđen je u kontinuitetu 24 časa, te je samim tim rad medicinskih sestara i njegovateljica smjenski.

Sušтина primarne zdravstvene njege je u sprovođenju higijensko-dijetetskog i medikamentoznog tretmana sa primatom na prevenciji.

Problemi mentalnog zdravlja, koji dominiraju su epilepsija, agresija, autoagresija, te povremena psihotična ispoljavanja, što otežava njihovo stanje i naravno, što dovodi do čestih povreda i samopovrjeđivanja.

Zbog urođenih malformacija vitalnih organa često se susriječemo sa problemima respiratornog trakta, kardiovaskularnim tegobama, te promjenama

izazvanim lošom perifernom cirkulacijom (usljed djelimične ili potpune nepokretnosti).

Radi sveobuhvatne zdravstvene zaštite Zavod angažuje spoljne saradnike: ljekara, neuropsihijatra, stomatologa, ginekologa, fizijatra, ortopeda, neurologa, urologa i kardiologa.

Tokom 2018. godine u Zavodu „Komanski most“ pregledano je 904 korisnika u opštoj praksi, psihijatar je obavio 263 pregleda, a redovno su vršeni i ostali pregledi po indikacijama, kod stomatologa, urologa, ortopeda, neurologa, fizijatra, kardiologa, kojih je bilo 522.

Odrađeni su sljedeći specijalistički pregledi:

- Neurološki-72,
- Kardiološki-119,
- Urološki-90,
- Dermatološki-7,
- Infektološki- 17,
- Ortopedski- 33,
- Specijalistički pregledi za bolesti usta-6,
- M.B.-38,
- Hematološki- 29,
- Gastroenterološki- 9,
- Neurohirurški-12,
- Endokrinološki- 17,
- Psihološki- 4,
- Oftalmološki- 14,
- Hirurški- 24,
- Epidemiološki- 2,
- Pulmološki- 24,
- Ginekološki -85, (UZ male karlice 15, UZ dojke 3 pregleda)
- Nefrološki – 2, (nativni abd-6).
- Takođe, u izvještajnoj godini odrađeno su sljedeće radiološke procedure:
- kolonoskopija 2,
- EDGS 2,
- ultrazvučni pregledi 32,
- dopler -2,
- MR 1,
- CT-14,

- RTG pluća i ostali-62,
- EEG -4,
- eho srca- 6.

Hospitalizacija u 2018.godini bilo je 22, kako u Bolnici „Dobrota“- Kotor(6),t ako i u Kliničkom Centru Crne Gore, i to: Maksilofacijalna hirurgija(4), Digestivna(6), Brezovik(1), Metabolička(1), Reumatologija(1) ,Infektivno(1), Pulmologija(2), i dvije operacije na očima u „Codri“ i „Optimalu“. Tokom godine, zbog pogoršanja osnovne bolesti ili akutno nastalih poremećaja zdravlja, preminula su šest korisnika.

Takođe, tokom godine su rađeni redovni pregledi u skladu sa individualnim planom rada, što uključuje laboratorijska ispitivanja,kojih je bilo 389, RTG dijagnostike (131) i specijalističke preglede van Ustanove(183). U ambulantama paviljona, medicinski tehničari su obavili 225 različitih previjanja i I.M i I.V.injekcija (6).

Izvršena je vakcinacija protiv gripa, broj vakcinisanih korisnika je 108, dok četiriri korisnika nijesu vakcinisana, dva zbog medicinskih kontraindikacija, a dva zbog nesaglasnosti roditelja.

U periodu od 01.01.2018 do septembra 2018. godine od strane stomatologa obavljani su sljedeći pregledi:

- prvi pregled-9
- kontrolni pregled-11
- stomatološko zdravstveni rad-16
- fluorizacija ispiranjem sa nisko koncentrovanim fluoridnim rastvorom-14
- fluorizacija četkanjem sa visoko koncentrovanim fluoridnim pastama-2
- uklanjanje plaka sa zuba-16
- čišćenje zubnog kamenca-16
- odstranjivanje polipa pulpe (elektrokauterizacija) -2
- kiretaža džepova zuba-1
- liječenje desni sa solutio gentramo 1% -10
- kontrola vitaliteta zuba-2
- incizija submukoznih apscesa-1
- površinska lokalna anestezija- 20
- lokalna infiltraciona sprovodna anestezija-20
- zaustavljanje krvarenja poslije ekstrakcije zuba-2
- jednopovršinski ispun-3
- dvopovršinski ispun-3
- jedkanje gleđi-6
- poliranje plombi sa polirnim trakama i drugim instrumentima-6
- indirektno prekrivanje pulpe-2

- privremeni cementni ispun-2
- privremeno zatvaranje zuba (lijek kod prve pomoći)-2
- ekstrakcija zuba-14
- drenaža zuba-13

Zbog adaptacije paviljona,a tim i demontaže zubarske stolice od sredine septembra 2018.godine,stomatolog je ordinirao po potrebi.

Tabela 1: epilepsija

Broj korisnika sa epilepsijom	%	ukupno	%
16	14.28	112	100

Tabela 2: autizam

Broj korisnika sa autizmom	%	ukupno	%
12	10.71	112	100

Tabela 3: psihoza

Broj korisnika sa psihozom	%	ukupno	%
43	38.39	112	100

Tabela 4: Dowun-ov sindrom

Broj korisnika sa Dowun-ov sindrom	%	ukupno	%
2	1.78	112	100

Tabela 5: povišen krvni pritisak

Broj korisnika sa povišenim krvnim pritiskom	%	ukupno	%
17	15.17	112	100

Tabela 6: slabost srčanog mišića

Broj korisnika sa slab.srčanog mišića	%	ukupno	%
10	8.92	112	100

Tabela 7: malokrvnost

Broj korisnika sa malokrvnošću	%	ukupno	%
9	8.03	112	100

Tabela 8: bronhijalna astma

Broj korisnika sa bronh.astmom	%	ukupno	%
2	1.78	112	100

Tabela 9: poremećaj metabolizma-mršavost

Broj korisnika sa por.met.-mršavost	%	ukupno	%
4	3.57	112	100

Tabela 10: poremećaj metabolizma –gojaznost

Broj korisnika sa pore.metabolizma gojaznost	%	ukupno	%
14	12.50	112	100

Tabela 11: poremećaj metabolizma šećerna bolest

Broj korisnika sa pore.metabolizma-šećerna bolest	%	ukupno	%
3	2.67	112	100

Tabela 12: deformiteti mišićno-koštanog sistema

Broj korisnika sa deformitetima lokomotornog aparata	%	ukupno	%
24	21.42	112	100

Tabela 13: smetnje kretanja-nepokretni

Broj korisnika nepokretni	%	ukupno	%
9	8.03	112	100

Tabela 14: smetnje kretanja-teško pokretni

Broj korisnika-teško pokretnih	%	ukupno	%
15	13.39	112	100

Tabela 15: oštećenje čula vida

Broj korisnika sa oštećenjima vida	%	ukupno	%
10	8.92	112	100

5.FIZIOTERAPEUTSKI TRETMAN

U svakodnevnom radu sa korisnicima u JU Zavod „Komanski most“ fizioterapeutske tretmani su od posebnog značaja. Vodeći se činjenicom da su za njihove aktivnosti dnevnog života potrebna podrška, tj. pomoć obavljaju se sledeći tretmani:

- individualna KT
- grupna KT
- masaža
- elektroterapija
- terapijski ultrazvuk
- individualne vježbe na spravama
- individualne vježbe na spravama pod nadzorom terapeuta
- KT u prevenciji dekubitusa, tromboze i embolije kod ležećih korisnika
- svakodnevna KT nepokretnih korisnika
- vježbe povećanja mišićne snage i obima pokreta zglobova
- terapija nakon preloma i operacija

Dužina treninga, posebno individualnog, je vrlo često po volji korisnika, tj. zavisno od njihovog interesovanja i individualnih sposobnosti istih, uz cjelodnevni nadzor fizioterapeuta. Najčešće dužina treninga može iznositi od 10 do 45 min.

Vrlo važno je izdvojiti vježbe hoda koje se sprovode po paviljonima i vani, stazom dužine 150m, uz pomoć fizioterapeuta, a u pitanju su slabo pokretna lica. Vježbe hoda, balansa i koordinacije obavljaju se svakodnevno najčešće individualno uz strogi nadzor terapeuta.

Poseban akcenat treba dati na masaže sa ručnim vibracionim masažerom, sa infracrvenim zracima koji stimulise duboku mikrocirkulaciju tkiva i daje umirujući analgetski efekat. Dužina trajanja tretmana je 10-20min, jednom dnevno.

Bitno je naglasiti da je u toku 2018. godine za potrebe korisnika JU Zavod „Komanski most“ nabavljen aparat za magnetoterapiju koji ima veoma široku upotrebu u fizikalnoj medicini i rehabilitaciji. Naime, znajući problematiku i prirodu korisnika aparat se najviše primjenjuje za povrede i prelome koštanih tkiva, u trajanju od 30 minuta najmanje 15 tretmana kontinuirano. U istom aparatu je programirano i jasno definisano više od 20 dijagnoza koje u potpunosti odgovaraju primjeni korisnika.

Naravno, sve ovo gore navedeno obavlja se po nalogu specijaliste fizijatra ,koji ujedno odredjuje plan fizioterapeutskog tretmana.

Za izvještajnu 2018 godinu uradjeno je ukupno 58 specijalistička fizijatrijska pregleda i 44 kontrolnih pregleda korisnika.

Prema pregledu realizacije fizikalne terapije za 2018 godinu dostavljamo detaljan izvjestaj sprovedenih terapija:

- kineziterapija- 4085 tretmana
- elektroterapija- 212 tretmana
- masaža-125 tretmana
- krioterapija -3 tretmana
- ultrazvuk- 6 tretmana

6. UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA ZAVODA I STRUKTURA KADROVA

Unutrašnja organizacija Zavoda utvrđena je Statutom br.04-1214 od 04.11.2014.godine, Statutom o izmjenama Statuta JU Zavod „Komanski most“ br.04-2107 od 24.11.2017.godine, Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta br.04-775 od 30.07.2015.godine, Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta br.04-191 od 18.02.2016.godine i Pravilnikom o dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta JU Zavod „Komanski most“ br.04-1074 od 12.juna 2017.godine , koji je u potpunosti prilagođen Zakonu o socijalnoj i dječijoj zaštiti, Odluci o izmjeni i dopuni Odluke o organizovanju javne ustanove za smještaj lica sa posebnim potrebama “Sl. list CG” br.13/14, Granskom kolektivnom ugovoru za socijalnu djelatnost “SL. List CG“ 25/15 i , Pravilniku o bližim uslovima i standardima za obavljanje stručnih poslova u socijalnoj i dječijoj zaštiti “SL. list CG” br. 56/13 i Pravilniku o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluge smještaja odraslih i starih lica “SL. list CG” br. 58/14,21/16 i 15/18 .

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta br.04-775 od 30.07.2015. godine proces rada realizuje se u okviru četiri službe i to:

- Služba za smještaj i osnovne stručne poslove,
- Služba za radno – okupaciono angažovanje,
- Služba za zdravstvenu njegu,
- Služba za finansijsko – adiministrativne i tehničke poslove.

U 2018.godini poslove i zadatke iz djelokruga Zavoda obavljalo je 86 izvršilaca, dok je na dan 31.12.2018.godine ukupan broj zaposlenih 85 zbog prestanka radnog odnosa po sili zakona za jednog izvršioca.

Jedan stručni radnik na radno-okupacionom angažovanju i fizioterapeut saradnik na svoj zahtjev napustili su Ustanovu tako da su na tim poslovima angažovana na određeno vrijeme jedan stručni radnik na radno-okupacionom angažovanju i jedan fizioterapeut. U septembru mjesecu otpočela je sa radom jedna njegovateljica, a krajem oktobra dvije medicinske sestre-tehničara, tako da su u potpunosti ispunjene preporuke CPT-a.

Struktura zaposlenih izgleda ovako: direktor, 1 stručni radnik na pravnim poslovima, 1 rukovodilac u Službi za smještaj i osnovne stručne poslove, 2 stručna radnika u Službi za smještaj i osnovne stručne poslove, 13 stručnih radnika na radno-okupacionom angažovanju, 1 stručni saradnik za kulturno zabavne aktivnosti, 3 radno-okupaciona animatora, 2 fizioterapeuta, 1 glavna medicinska sestra sa VSS, 16 medicinskih sestara-tehničara, 16 njegovateljica, 1 frizer-brijač, 1 glavni kuvar, 3 kuvara, 2 pomoćna radnika u kuhinji, 1 vozač, 2 domara, 1 rukovodilac Službe za finansijsko-administrativne i tehničke poslove, 1 blagajnik, 1 materijalni knjigovođa, 1 magacioner, 2 radnika u vešeraju, 1 peglarka-pralja, 4 stražara- portira, dok je zaposlenih radnica na održavanju higijene 7.

Ustanova je transparentna u svom radu, te je na sve zahtjeve za pristup informacijama dozvoljavala i omogućavala pristup traženim informacijama, a sve u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama i Vodičom o slobodnom pristupu informacijama u posjedu JU Zavod „Komanski most“. Takođe, u skladu sa donijetim Planom integriteta JU Zavod „Komanski most“ dostavljen je Izvještaj Agenciji za sprečavanje korupcije u zakonom propisanom roku, a krajem septembra mjeseca izvještajnog perioda donijet je novi Plan integriteta.

Svi stručni radnici su položili stručni ispit u oblasti socijalne i dječje zaštite i dobili licencu za rad.

U junu mjesecu 2018.godine Upravni odbor JU Zavod „Komanski most“ usvojio je sljedeće procedure:

1. Proceduru o bježanju korisnika iz Zavoda “Komanski most” (Područje primjene procedure je reagovanje zaposlenih u situaciji bjekstva korisnika koja je definisana i kao incidentna s obzirom na intenzitet neprilagođenog ponašanja, procijenjen visok rizik opasnosti po život i bezbjednost korisnika ili drugih osoba u njenoj blizini ili nanošenja

materijalne štete, i vjerovatnoću pogoršanja trenutnog stanja i ponašanja).

2. Proceduru o mjerama i aktivnostima u slučaju incidentnih događaja koji mogu ugroziti bezbjednost i život korisnika (Područje primjene procedure je reagovanje zaposlenih u situacijama koje su definisane kao incidentne s obzirom na intenzitet neprilagođenog ponašanja, procijenjen visok rizik opasnosti po život i bezbjednost korisnika ili drugih osoba u njegovoj blizini ili nanošenja materijalne štete, i vjerovatnoću pogoršanja trenutnog stanja i ponašanja).
3. Proceduru o posjetama i sprječavanju ulaska neovlašćenih lica (Područje primjene procedure je postupanje zaposlenih u zaštiti prava korisnika na privatnost i bezbjednost, u situacijama u kojima se neovlašćenim licima ili licima koja mogu naškoditi korisnicima onemogućava pristup Zavodu).
4. Proceduru o postupanju po pritužbama korisnika (Procedura se primjenjuje radi zaštite prava korisnika i odnosi se na postupak koji korisnicima omogućava da izraze svoje nezadovoljstvo uslugom i zahtjeve za izmjenu postupaka i procedura pružaoca usluge. Procedura o pritužbama mora biti dostupna korisnicima i oglašena na mjestu dostupnom svim korisnicima i zaposlenima).
5. Proceduru o načinu zaštite podataka o ličnosti korisnika, saglasno Zakonu kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti (Procedura se primjenjuje u postupcima za obezbjeđenje poštovanja prava korisnika na zaštitu njegovih podataka o ličnosti i očuvanja povjerljivosti u razmjeni podataka o ličnosti korisnika sa drugim organima i pružaocima usluge).
6. Proceduru o primjeni neophodnih mjera u cilju sprečavanja korisnika od povrjeđivanja, samopovrjeđivanja i nanošenja materijalne štete (Područje primjene procedure je bezbjednost korisnika, postupci i mjere koje se primjenjuju u cilju stvaranja opštih uslova za bezbjednost korisnika koji će otkloniti i svesti na minimum rizik od povređivanja , kao i u cilju obezbeđivanja propisanih intervencija za sprečavanje rizičnih ponašanja korisnika i događaja koji mogu ugroziti bezbjednost konkretnog korisnika ili grupe. Zaštitne mjere primjenjuju se u oblastima osiguranja bezbjednog fizičkog okruženja, bezbjednosti korisnika prilikom boravka u Ustanovi Komanski most, u organizovanom prevozu korisnika koji vrši pružalac usluge, tokom ishrane i hranjenja, u situacijama zdravstvenih rizika, tokom aktivnosti u ustanovi i van

ustanove, u dvorištu, na izletu, u slučajevima neprilagođenog ponašanja korisnika kojima korisnik može povrijediti sebe, druge korisnike i zaposlene ili nanijeti materijalnu štetu Ustanovi).

7.STRUČNO USAVRŠAVANJE ZAPOSLENIH U ZAVODU

Što se tiče edukacije zaposlenih u JU Zavod „Komanski most“, stručnom usavršavanju zaposlenih posvećena je značajna pažnja, tako da su zaposleni prisustvovali na više seminara i radionica i to:

-Početkom februara mjeseca 2018.godine održana je konferencija na temu „Nama je stalo mi dijelimo“ u organizaciji Centra za socijalni rad Bar na kojoj je prisustvovao direktor Zavoda.

-U periodu od 01.02-04.02.2018.godine održani su Dani defektologa u Nišu, na kome su učešće dali direktor, 2 stručna radnika-defektologa i 1 stručni saradnik.

-Dana 12 i 13.marta u Zavodu za socijalnu i dječju zaštitu organizovana je obuka na temu „Komunikacija-proces, karakteristike i faktori za stručnog radnika na pravnim poslovima

-U Upravi za kadrove stručni radnik na pravnim poslovima prošao je obuku na temu Zakon o upravnom postupku-sistem socijalne i dječje zaštite u aprilu mjesecu 2018.godine

-U periodu od 23-28.04.2018.godine 15 stručnih radnika, 3 stručna saradnika i 5 saradnika prisustvovalo je obuci Stanovanje uz podršku teorijski i praktični aspekti pružanja usluge,organizovanu od strane Asocijacije za promovisanje inkluzije Srbije.

-Od 11.05-14.05.2018.godine, direktor i 9 zaposlenih (stručnih radnika, stručnih saradnika i saradnika)obišli su Ustanovu „Dr Milan Petrović“-specijalnu osnovnu i srednju školu za djecu sa smetnjama u razvoju i osoba sa invaliditetom. Takođe, posjetili su i Školski centar „Dositej Obradović“-za vaspitanje i obrazovanje slušno oštećenih lica u Subotici, a sve u cilju unapređenja pružanja usluga razmjenom iskustava.

-U periodu od 11-14.juna održan je na Ivanovim Koritima seminar na temu "Edukacija kao fundament promjena u praksi", gdje su prisustvovali socijalna radnica i direktor.

-Dana 29.maja 2018.godine održana je Konferencija asistivne tehnologije u obrazovanju, socijalnoj i zdravstvenoj zaštiti u okviru Projekta „Poboljšanje usluga podrške za život u zajednici upotrebom asistivne tehnologije na kojoj su učešće dali dva stručna radnika.

-Dana 06.07.2018.godine organizovana je obuka na temu:Primjena Zakona o zaštiti podataka o ličnosti na kojem je prisustvovao stručni radnik na pravnim poslovima u Zavodu za socijalnu i dječju zaštitu.

-U julu mjesecu organizovana je obuka na temu:Održive nabavke uloga standarda u podsticanju održivog razvoja na kojem je prisustvovao službenik za javne nabavke.

-Obuka na temu kancelarijsko poslovanje organizovana je preko Uprave za kadrove na kojem su učesnici obuke bili blagajnik-administrator i stručni radnik na pravnim poslovima.

-Jedna stručna radnica na radno-okupacionom angažovanju prisustvovala je Konferenciji o mentalnom zdravlju u organizaciji Barskog Caritasa.

-U periodu od 10-12.decembra dvije stručne radnice na radno-okupacionom angažovanju prisustvovala su obuci:Opšte teme iz oblasti ljudskih prava djece sa smetnjama u razvoju i osoba sa invaliditetom u organizaciji Udruženje mladih sa hendikepom.

U skladu sa našim programskim dokumentima edukacija zaposlenih naša je trajna obaveza, kojoj će se i u narednom periodu posvećivati posebna pažnja.

8.SARADNJA ZAVODA SA DRUGIM SUBJEKTIMA

U interesu što kvalitetnijeg života i rada korisnika, Zavod ostvaruje saradnju sa resornim ministarstvom, Zavodom za socijalnu i dječju zaštitu, organima Glavnog grada, Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda, Centrima za socijalni rad, Ministarstvom unutrašnjih poslova Crne Gore, Kliničkim centrom Crne Gore, Specijalnom bolnicom za psihijatriju Dobrota, Medicinskim fakultetom, Fakultetom političkih nauka, Filozofskim fakultetom, Incijativom mladih za ljudska prava, Monitoring timom NVO sektora čiji je nosilac Akcija za ljudska prava, NVO sektorom i drugim subjektima koji su pokazali

interesovanje za naš rad, a pri tom je Ustanova pokazala potpunu otvorenost za saradnju. Na regionalnom planu ostvarili smo saradnju sa više sličnih ustanova, uz čestu razmjenu posjeta, a što je veoma značajno u razmjeni znanja i iskustva u radu sa našim korisnicima.

Predstavnici Ministarstva rada i socijalnog staranja generalni direktor Direktorata za socijalno staranje i dječju zaštitu, Goran Kuševića i samostalna savjetnioca Vesna Cimbaljević, predstavnici Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu, direktor Drago Spaić i samostalna savjetnica, Violeta Mrkić održali su sastanak sa predstavnicima JU Zavod „Komanski most“, dana 05. marta 2018. godine. Na sastanku je razgovarano o realizaciji preporuka i nastavku procesa deinstitucionalizacije korisnika iz ustanova.

S tim u vezi dogovoreni su dalji koraci i donijeti sljedeći zaključci koji se odnose na: realizaciju aktivnosti predviđenih Planom transformacije JU Zavod „Komanski most“; inteziviranje inicijativa za preispitivanje poslovne sposobnosti korisnika smještenih ustanovi; neophodnosti razvijanja usluge stanovanja uz podršku; neophodnosti realizacije obuke namijenjene stručnim radnicima u JU Zavod „Komanski most“ u cilju pripreme korisnika za korišćenje usluge stanovanje uz podršku; neophodnosti revidiranja individualnih planova rada sa korisnicima po potrebi; neophodnosti održavanja sastanaka sa stručnim radnicima centra za socijalni rad najmanje jednom mjesečno i uspostavljanju licenciranja pružaoca usluga. S tim u vezi, upućena je inicijativa nadležnim centrima za socijalni rad za preispitivanje poslovne sposobnosti za deset korisnika.

9.ULAGANJA I MATERIJALNO TEHNIČKA OPREMLJENOST

U septembru mjesecu izvještajne godine otpočeli su radovi u okviru Programa energetske efikasnosti na svim objektima u Zavodu. Radovi su podijeljeni u dvije faze:

- I faza-adaptacija upravne zgrade, portirnice sa sobom za posjete,vešeraja,paviljona A i kuhinje,
- II faza- obuhvata paviljon B, paviljon C, radionica i fizioterapeutska sala.

Donacije Zavodu u protekloj godini date su u Finansijskom izvještaju za 2018. godinu.

10. AKTIVNOSTI NA REALIZACIJI PLANA TRANSFORMACIJE ZAVODA

Plan transformacije JU Zavoda “Komanski most“, usvojen je u decembru 2013 godine.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je u skladu sa sveukupnim procesom reforme sistema socijalne i dječje zaštite, a u okviru integralnog programa UN-a “Djelujući kao jedan” u Crnoj Gori, u saradnji sa UNDP-ijem pokrenulo izradu Plana transformacije ustanove „Komanski most“, koji je urađen u cilju pružanja podrške institucionalnoj, strukturnoj i organizacionoj transformaciji ustanove “Komanski most”.

Plan se fokusira na prevenciji daljih prijema korisnika i na postepenoj deinstitucionalizaciji sadašnjih korisnika kroz razvoj vještina za samostalan život i pružanje adekvatnih alternativnih servisa u okviru porodice i zajednice. Plan transformacije je osmišljen da promoviše prava i učešće lica sa invaliditetom u okviru društva, da poboljša kvalitet njihovog života i da osigura primjenu antidiskriminativnog pristupa u smislu poboljšanja života svih lica sa invaliditetom, uključujući i one koji imaju velike i kompleksne potrebe. Plan se zasniva na principima i stavovima Konvencije UN-a o pravima lica sa invaliditetom, koji podstiču i obavezuju društvo da jasno potvrde da su prava lica sa invaliditetom ljudska prava i stoga se moraju zakonski zaštititi i ostvarivati u praksi u zajednicama u kojima žive.

Prelazak sa institucionalnih na servise u zajednici podrazumijeva dug tranzicioni proces i uključuje uklanjanje barijera kao i razvoj novih servisa. Redovne i adekvatne evaluacije i monitoring procesa transformacije su od ključne važnosti da bi se ostvario napredak. Transformacija ustanove će uticati na korisnika i njihove porodice ali i na zaposlene u ustanovi.

1. Ciljevi i očekivani rezultati

Glavni cilj transformacije Komanskog Mosta:

Transformisati instituciju Komanski Most u Resursni centar uz istovremeni razvoj sistema podrške u zajednici tako da se efektivno može odgovoriti na potrebe i ispunjavanje prava osoba sa invaliditetom.

Specifični ciljevi transformacije Komanskog Mosta:

- Smanjiti broj korisnika

- Razviti kapacitete Komanskog Mosta u smislu pružanja podrške licima sa intelektualnim invaliditetom i njihovim porodicama i pružanja podrške servisima u zajednici kao odgovor na potrebe lokalnih zajednica.
- Razviti, ojačati i očuvati vještine za nezavistan život korisnicima usluga Zavoda
- Ojačati i dalje razviti podršku biološkim porodicama koje imaju članove sa intelektualnim invaliditetom i autizmom, uključujući povećanu socijalnu i psihološku podršku.

Očekivani rezultati:

- Ukupno smanjenje smještajnih kapaciteta za 20%, tako da u decembru 2018. godine u „Komanskom mostu” neće biti više od, maksimum, 100 štićenika sa stalnim boravkom u instituciji
- Izgradnja 2 male grupne kuće za smještaj 12 osoba sa blažim intelektualnim invaliditetom
- Osnivanje jednog odjeljenja/bloka (do 12 osoba) za osobe sa teškim oblikom autizma i osobe sa nepoželjnim ponašanjem

Osnivanje jednog kriznog (za kratkoročni boravak) odjeljenja/bloka kapaciteta 5 osoba

5.1. Tabela aktivnosti 2014 – 2018 (1.1.2014-31.12.2017)

Aktivnost	Cilj	Period implementacije	Rezultati	Odgovorni za realizaciju
I Procjena				
<i>Procjena novih korisnika u Komanskom mostu</i>	<i>Izraditi individualne planove zaštite da bi se identifikovale potrebe u smislu pružanja podrške</i>	<i>1.1.2014 – i dalje kontinuirano</i>	Realizovano i u novembru 2013. godine odrađeni za sve korisnike u KM	KM CSR-i Staratelj/rodite lj Korisnik
<i>Redovna revizija individualnih planova</i>	<i>Planirati najbolje opcije za boravak svakog</i>	<i>1.1.2014 i dalje kontinuirano</i>	<i>Prva revizija odrađena novembra 2014. godine, i svake naredne godine</i>	KM CSR-i MRSS Staratelj/rodite

	<i>korisnika i vršiti redovne revizije planova</i>		<i>zaključno sa 2017.dok u decembru 2018.godine nije rađena zbog adaptacije Zavoda u okviru Programa energetske efikasnosti.Odmah nakon završetka paviljona, odradiće se revizija individualnih planova rada za sve korisnike.</i>	<i>Ij Korisnik</i>
<i>Izrada registra osoba sa intelektualnim invaliditetom</i>	<i>Dobiti sveobuhvatne podatke o potrebama ljudi sa II. Povezati sve postojeće podatke i razmjenjivati ih u okviru mreže obrazovnih, socijalnih i medicinskih servisa</i>	<i>31.12.2015</i>	<i>Podaci na nacionalnom nivou o licima sa II i njihovim potrebama u smislu servisa i podrške</i>	<i>MZ Ministarstvo rada i socijalnog staranja</i>
<i>II Servisi u zajednici</i>				
<i>Pilot grupne kuće</i>	<i>Uspostaviti grupne kuće</i>	<i>do 2018.godine</i>	<i>Osnovaće se 2 grupne kuće, svaka za po 6 osoba, 12 osoba će biti prebačeno iz KM u te kuće i za njih će se organizovati dnevne aktivnosti ili rad Dopisom od 25.09.2017.godine JU Zavod "Komanski most" uputila je inicijativu ministru rada i socijalnog staranja,radi</i>	<i>KM uz pomoć lokalnih samouprava donatora, Vlade (MRSS i MF)</i>

			<i>pronalaženja adekvatne stambene jedinice, a u saradnji sa Glavnim gradom Podgorica za smještaj šest korisnika koji se nalaze na smještaju u Zavodu, kao prvi korak u deinstitutionalizaciji Ustanove.</i> <i>Predstavnici Ministarstva rada i socijalnog staranja generalni direktor Direktorata za socijalno staranje i dječju zaštitu, Goran Kuševića i samostalna savjetnioca Vesna Cimbaljević, predstavnici Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu, direktor Drago Spaić i samostalna savjetnica, Violeta Mrkić održali su sastanak sa predstavnicima JU Zavod „Komanski most“, dana 05. marta 2018. godine.</i> <i>Na sastanku je razgovarano o realizaciji ovih preporuka i nastavku procesa deinstitutionalizacije korisnika iz ustanova.</i>	
<i>Pilot hraniteljske porodice</i>	<i>Pronaći i pružiti podršku hraniteljskim porodicama</i>	<i>1.1.2015. i dalje kontinuirano</i>	<i>Daje se podrška za hraniteljske porodice, za lica sa intelektualnim invaliditetom</i>	<i>CSR-i KM, MRSS</i>

<i>Dnevni centri za odrasla lica sa intelektualnim invaliditetom</i>	<i>Osnovati centre za dnevne aktivnosti u 3 opštine u CG</i>	<i>do 31.12.2018</i>	<i>Dnevni centri i centri za rad za 80 osoba sa ii</i>	<i>lokalne samouprave MRSS, NVO</i>
<i>Standardi u nacionalnom sistemu pružanja njege za osobe sa ii</i>	<i>Izraditi standarde usluga za uspostavljanje sistem servisa u zajednici za osobe sa ii</i>	<i>31.12.2014</i>	<i>Usvojeni standardi usluga</i>	<i>MRSS, UNDP i UNICEF NVO osoba sa invaliditetom i NVO roditelja</i>
<i>Odjeljenje za krizne situacije</i>	<i>Osnovati odjeljenje za kratkoročnu kriznu njegu i procjenu odraslih sa ii u okviru KM Izraditi pravila i standarde za rad ovog odjeljenja tako da se ne pretvori u odjeljenje za stalni boravak</i>	<i>do 31.12.2017</i>	<i>Osnovati odjeljenje za kriznu njegu i procjenu odraslih osoba sa II u okviru KM, i otpočelo sa radom</i>	<i>KM, CSR-i, MRSS</i>
<i>Odjeljenje za osobe sa teškim oblikom autizma i osobe sa nepoželjnim ponašanjem</i>	<i>Osnovati odjeljenje u kojem će se pružiti bezbjedno i struktuirano okruženje</i>	<i>do 31.12.2015</i>	<i>Donedavni paviljon za smjestaj djece, adaptiran je za smještaj lica sa teškim oblikom autizma, u skladu sa preporukama prof.dr Nenada Glumbića sa Fakulteta za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Beograd.Dana 28.12.2016.godine otvoreno odeljenje za autizam.</i>	<i>KM, MRSS</i>

III Obuka za sticanje vještina za nezavistan život				
<i>Obuka u oblasti socijalnih vještina</i>	<i>Povećati socijalne vještine korisnika KM</i>	<i>1.1.2014. i dalje kontinuirano</i>	<i>U okviru realizacije planiranih zadataka iz individualnih planova rada kroz aktivnosti u radnim i okupacionim grupama , kao i aktivnostima kroz kontinuirane i</i>	<i>KM</i>
<i>Obuka o vještinama staranja o sebi</i>	<i>Povećati nivo vještina korisnika KM da se staraju o sebi</i>	<i>1.1.2014. i dalje kontinuirano</i>	<i>organizovane izlaske van institucije doprinosi se sticanju novih vještina i znanja iz oblasti socijalnih vještina, vještina staranja o sebi i rada</i>	<i>KM</i>
<i>Obuka za rad</i>	<i>Povećati nivo vještina za rad kod korisnika KM</i>	<i>1.1.2014. i dalje kontinuirano</i>		<i>KM</i>
IV Razvoj ljudskih resursa				
<i>Stručno usmjeravanje za zaposlene</i>	<i>Obezbjediti zaposlenima profesionalnu podršku</i>	<i>1.1.2015. i dalje kontinuirano</i>	<i>Zaposleni dobijaju podršku u smislu konsultacija sa supervizorima</i>	<i>KM, MRSS, Zavod za socijalnu zaštitu</i>
<i>Obuka zaposlenih</i>	<i>Povećati znanje i vještine zaposlenih</i>	<i>1.1.2014. i dalje kontinuirano</i>	<i>Stručnom usavršavanju zaposlenih posvećena je značajna pažnja, tako da su zaposleni prisustvovali na više seminara i radionica što je navedeno u Izvještaju o radu.</i>	<i>KM, MRSS, Zavod za socijalnu zaštitu</i>
V Saradnja sa NVO				
<i>Mreža NVO</i>	<i>Uspostaviti mrežu NVO koji se bave licima sa II i NVO roditelja tih lica, kako u Crnoj Gori tako i na međunarodnom planu</i>	<i>do 31.12.2017</i>	<i>Mreža NVO koji se bave licima sa ii i NVO roditelja tih lica je osnovana, i ta mreža je član IASSID i drugih organizacija</i>	<i>NVO, KM</i>

<i>Foprmiran upravni odbor ustanove sa imenovanim članom predstavnika roditelja/staratelja korisnika iz KM</i>	<i>Osnovati UO koji će činiti predstavnik roditelja/staratelja iz KM</i>	<i>1.3.2014</i>	<i>Predstavnik roditelja aktivno učestvuje u postizanju boljeg nivoa usluge JU Zavoda „Komanski most” i Rješenjem Vlade CG od 04.07. 2014. godine, imenovan je novi Upravni odbor, i jedan član UO je predstavnik roditelja-staratelja korisnika</i>	<i>KM, roditelj/staratelj</i>
<i>VI Podizanje svijesti</i>				
<i>Podizanje svijesti o deinstitutionalizaciji i ljudskim pravima lica sa invaliditetom</i>	<i>Podići svijest građana,lica sa invaliditetom, njihovih porodica, profesionalaca, kao i svih segmenata društva o potrebi socijalne inkluzije lica sa invaliditetom</i>	<i>31.12.2014. i dalje kontinuirano</i>	<i>Povećanje svijesti kod građana i bolji stav prema licima sa invaliditetom, izvođenje korisnika van institucija, učešće korisnika na sportskim takmičenjima,kulturno-zabavnim događajima, snimanje filma u kojem su oni glavni akteri, a što je sve praćeno medijima</i>	<i>KM, NVO, roditelji, mediji, obrazovne institucije, opštine MLJIMP</i>

Direktor,
Vaselj Dušaj